

MPRA

Munich Personal RePEc Archive

Motivace a příprava studentů oborů cestovního ruchu na SU OPF v Karviné pro potřeby trhu práce

Kostková, Miroslava and Wilczková, Marta

2007

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/12235/>
MPRA Paper No. 12235, posted 18 Dec 2008 18:08 UTC

MOTIVACE A PŘÍPRAVA STUDENTŮ OBORŮ CESTOVNÍHO RUCHU NA SU OPF V KARVINÉ PRO POTŘEBY TRHU PRÁCE

Miroslava Kostková¹ ; Marta Wilczková²

ABSTRAKT

Odborná příprava studentů, nastupujících do zaměstnání se stává rozhodujícím faktorem zajištění konkurenceschopnosti a dalšího rozvoje podniku v oboru cestovního ruchu. Cílem příspěvku je prezentovat zkušenosti SU OPF v Karviné ve vysokoškolské přípravě odborníků pro potřeby trhu práce. Článek pojednává o dílčích výsledcích v současnosti probíhajícího výzkumu mezi studenty SU OPF v Karviné, organizacemi a institucemi jako potenciálními zaměstnavateli v návaznosti na zahraniční výzkumy, zaměřené na přípravu absolventů studijního oboru cestovní ruch.

ABSTRACT

Professional training of students and their job start becomes the most important factor of business competition and enterprise development in the tourism sector. Paper deals with particular outputs of research on students of SU OPF in Karviná, public institutions and prospective employers. Research is linked to international research of tourism study students in Slovakia, Poland, Serbia and Montenegro, which was focused on professional training of tourism studies students. The papers aim is presentation of the university education experiences in the field of satisfaction of labor market needs.

Úvod

V Evropské unii se připisuje stále větší význam cestovnímu ruchu jako faktoru hospodářského a sociálního rozvoje. Evropa má významné postavení v mezinárodním cestovním ruchu. UNWTO předpokládá, že do roku 2010 se stane Evropa nejnavštěvovanější destinací na světě.

V roce 2002 přijal Evropský parlament rezoluci k cestovnímu ruchu, ve kterém načrtává strategii cestovního ruchu s ohledem na jeho udržitelný rozvoj a zdroj pracovních příležitostí při respektování složité ekonomické situace. Ta navazuje na Akční program na podporu rozvoje cestovního ruchu z roku 1992, který má přispívat k podpoře podnikání v cestovním ruchu, ke zkvalitňování služeb a podpoře konkurenceschopnosti v rámci EU a na světovém trhu, k zachování a ochraně přírodního a kulturního dědictví, k lepšímu zpracování a vyhodnocování informací o cestovním ruchu, k zlepšení bezpečnosti turistů, k regionálnímu rozvoji¹.

Vysokoškolské vzdělávání v nových státech EU prochází výraznými změnami, které se promítají v restrukturalizaci studijních programů, zavádění kreditního systému kompatibilního se standardy ECTS, do zvyšování mobility studentů i učitelů. Cílem

¹ GÚČIK, M., 2004

všech změn je zvýšení kvality studia a dosažení evropské dimenze ve vysokoškolské přípravě studentů.

Koordinací vzdělávacích politik se má zvýšit atraktivnost vzdělávání v Evropě, odstranit současná diverzita národních systémů vzdělávání a zvýšit uplatnění absolventů na národním a evropském trhu práce.

Práce v cestovním ruchu se vyznačuje mnohými specifiky. Jde o různorodou práci, fyzicky a psychicky namáhavou, s převládajícím osobním kontaktem se zákazníkem, se značným rozsahem pomocných činností. S ohledem na převládající zastoupení malých podniků se vyžaduje víceprofesionalita a požadavky na kvalifikaci a pracovní výkony jsou různé. Nároky na specializovanou a vysoce kvalifikovanou práci se zvyšují s velikostí podniku a charakterem poskytovaných služeb.

1. Systém vysokoškolské přípravy studentů oboru Ekonomika cestovního ruchu a Hotelnictví na Obchodně podnikatelské fakultě v Karviné Slezské univerzity v Opavě

Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné je jednou z dvou fakult Slezské univerzity v Opavě s několikaletými zkušenostmi v přípravě vysokoškolsky vzdělaných odborníků pro potřeby trhu práce v cestovním ruchu, službách, veřejné správy, financí a malých a středních podniků. Systém vzdělávání je založen na modulovém získávání teoretických vědomostí z odborných předmětů studijního programu, včetně nabytí praktických zkušeností, dobrých komunikačních dovedností ve dvou světových jazycích a práce s počítači.

Při tvorbě studijních programů se vychází z předpokladu, že dobrý ekonom musí mít vědomosti z ekonomie a ekonomiky, práva, kvantitativních metod, managementu a marketingu, společenských věd, financí a účetnictví. Tyto předměty jsou společnou základnou pro formování poznání studovaného oboru. K předmětům společného ekonomického a manažerského základu se přiřazují předměty specializace, které profilují studenta pro práci v oboru cestovní ruch a hotelnictví. V souladu s podmínkami národní akreditace studijních programů získala fakulta právo realizovat státní zkoušky v těchto oborech v bakalářském stupni studia.

Nabízené studijní programy v současnosti prochází národní akreditací a zohledňují v souladu s boloňskou výzvou společný vědomostní základ, kreditní systém ECTS, personální, materiální, technické a informační garance vysokoškolské instituce a názory studentů i potencionálních zaměstnavatelů na vysokoškolskou přípravu.

Společným základem vědomostí se vytváří první předpoklad následné mobility studenta, který může získávat kredity za absolvované předměty studijního programu na více vysokých školách doma i v zahraničí. Obsah studijního programu tvoří povinné předměty, které vystihují profilaci fakulty a studijního oboru, předměty povinně volitelné a výběrové, které respektují volbu a profilaci studenta.

Posláním fakulty je připravit flexibilní ekonomy a manažery, kteří naleznou uplatnění na mezinárodním trhu práce. Z tohoto poslání plynou strategické cíle fakulty, které se promítají do nových studijních programů, metod výuky a nároků na práci učitelů i studentů.

Dalším cílem fakulty bude získat certifikát systému kvality podle norem ISO. Systém kvality, který je součástí managementu fakulty jako proces neustálého zdokonalování řídicí dokumentace, všech procesů od přijetí uchazečů o studium, nabídky a

organizace studijních programů a kurzů dalšího vzdělávání, materiálních, technologických, informačních a komunikačních podmínek pro studenty a zaměstnance až po jejich hodnocení.

Metody, uplatňované ve výuce se přizpůsobují rostoucímu významu informací a komunikačních technologií. Student se stává zákazníkem fakulty a jeho spokojenost s poskytovaným vzděláním a využitím získaného odborného poznání v praxi je rozhodujícím kritériem hodnocení kvality vysokoškolské instituce.

Ve výuce se soustřeďuje pozornost na přístup studentů k informacím a k novým technologiím, na uplatňování vyšší samostatnosti v přípravě a v rozvoji schopností myslet tvořivě a kriticky, umět syntetizovat a aplikovat nabyté vědomosti, komunikovat s odbornou i laickou veřejností při respektování etických a morálních pravidel².

Respektujíc názory studentů na vysokoškolskou přípravu a výsledky sociologického průzkumu se bude rozšiřovat nabídka předmětů s vyšší mírou možností rozvoje interkulturních komunikačních schopností, manažerských technik, interpersonálních dovedností, podnikatelského chování, zintenzivní se přístup k elektronickým informacím a vytvoří se podmínky pro zvýšení odpovědnosti studenta za jeho odbornou profilaci.

Z tohoto důvodu nás zajímalo, jaké šance mají vysokoškolští absolventi získat zaměstnání v odvětví cestovního ruchu.

V rámci průzkumu, který probíhá na některých vysokých školách u nás i zahraničí (VŠE Praha, Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica) jsme se na katedře marketingu rozhodli provést šetření, které by na tyto průzkumy navázalo. Cílem je získat informace o motivaci studentů ke studiu, jejich představy o místě a pozici budoucího uplatnění v praxi, úroveň odborných znalostí a jazykových dovedností a také získání zpětné vazby. Průzkum byl zahájen na podnět katedry cestovního ruchu Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici na konci roku 2006.

Vypracovány byly dotazníky pro studenty oborů Ekonomika cestovního ruchu a Hotelnictví, kterých v současnosti studuje na fakultě kolem 350, z toho v oboru Ekonomika cestovního ruchu kolem 230 a oboru Hotelnictví kolem 120. Do šetření nebyli zahrnuti studenti oboru Hotelnictví, studující v Opavě, kterých je kolem 130.

Počátkem roku 2007 proběhl pilotní průzkum mezi studenty fakulty a dále probíhá průzkum mezi zaměstnavateli, podniky a organizacemi jak soukromého, tak veřejného sektoru, ve kterých naši studenti a absolventi pracovali nebo vykonávali odbornou praxi v průběhu studia. Tím byl sledován cíl zjistit zpětnou vazbu nejenom od studentů, ale také od jejich potenciálních zaměstnavatelů a získat informace o požadované profesní úrovni a požadavcích na absolventy těchto studijních oborů.

2. Stručné shrnutí dílčích výsledků průzkumu

V dotazníkovém šetření odpovědělo celkem 299 studentů prezenčního bakalářského studia oborů Ekonomika cestovního ruchu a Hotelnictví, dotazník vrátilo 85% studentů. Z celkového počtu odevzdaných dotazníků bylo využito pouze 288 dotazníků, tj. 82%. Skupinu respondentů tvořily převážně ženy studentky (84%) a pouze 16% respondentů představují muži studenti. Větší zájem mužů studentů se

² VETRÁKOVÁ, M., KUČEROVÁ, J., 2006

projevuje o obor Hotelnictví, jinak (až pětinasobně) převažuje u obou oborů počet žen studentek.

88% respondentů je z České republiky, 11% studentů pochází ze Slovenské republiky a 2 studenti (1%) jsou z Ukrajiny. Studium oboru má internacionální charakter, zahraniční studenti přicházejí především z příhraničních nebo blízkých slovenských regionů. V rámci studentů ze Slovenska nejvíc studentů je ze Žilinského (61%) a Trenčianského kraje (15%).

V rámci České republiky pochází nejvíc studentů z Moravskoslezského kraje (42%), dále ze Zlínského (25%) a Olomouckého kraje (17%).

Nejdůležitějším faktorem pro výběr studia oborů Ekonomika cestovního ruchu a Hotelnictví byl zájem o práci v oblasti cestovního ruchu (85%). Pouze 3% studentů si vybralo studium některého z uvedených oborů na základě dopravní dostupnosti fakulty a jen 2% respondentů uvedlo, že důvodem výběru je dobré jméno školy.

Na dotaz, zda by si respondenti vybrali studium zmiňovaných oborů znovu 73% odpovědělo kladně, což svědčí o naplnění očekávání studentů, 20% studentů nedokázalo odpovědět a 7% studentů by si uvedené obory znovu nevybralo.

Do těchto oborů se hlásí v převážné většině studenti se znalostí oboru cestovního ruchu. 34% dotazovaných má vystudované gymnázium. 33% respondentů absolvovalo střední školu se zaměřením na hotelnictví nebo cestovní ruch a 22% studentů vystudovalo obchodní akademii. VOŠ absolvovalo pouze 1% dotázaných.

V otázce studijních výsledků byly odpovědi následující: 44% studentů sdělilo, že jejich dosavadní průměrný prospěch studia je do 2,0, 31% studentů uvedlo prospěch do 2,5, 13% studentů mělo prospěch do 3,0 a 10% do 1,5. Pouze 2% dotázaných zařadilo svůj prospěch do kategorie nad 3,0. Studenti obou oborů se prospěchem řadí k průměru fakulty.

Dotázaní v 56% uvedli, že mají zkušenosti s praxí v cestovním ruchu. 44% studentů obou oborů nemá zkušenosti s praxí v cestovním ruchu. To odpovídá předešlému dotazu na absolvované vzdělání, ve kterém mnoho studentů uvedlo odbornou střední školu nebo VOŠ a s tím spojená povinná absolvovaná praxe v oboru. Někteří studenti uvedli získání praxe v oboru prostřednictvím studentských brigád, nebo praxí v rodinném podniku.

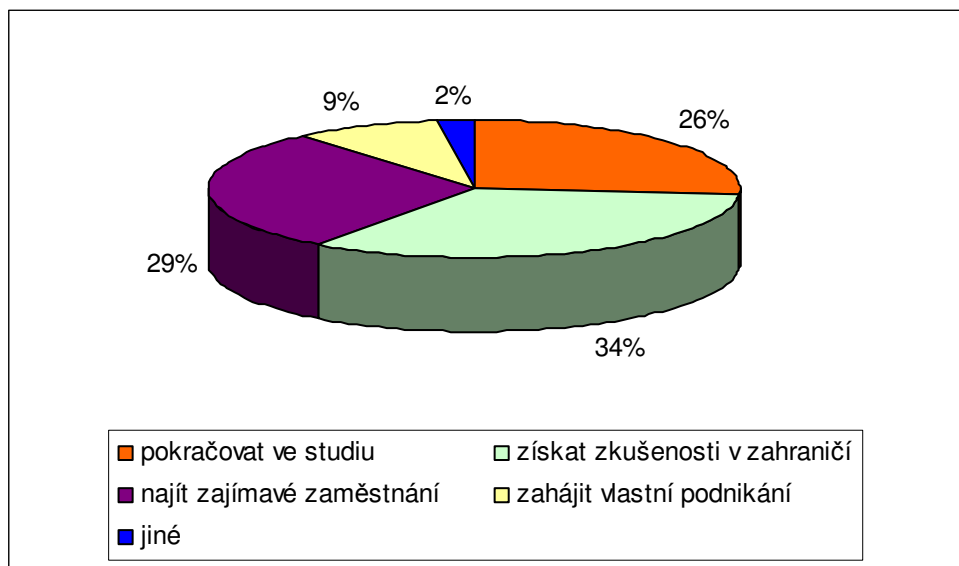
Důležitým předpokladem kvalitních pracovníků v oboru je jazyková příprava. Možnost studovat cizí jazyky, která se studentům nabízí se prokázala jako významný faktor pro výběr fakulty. Jazykové přípravě studentů těchto studijních oborů se na fakultě věnuje zvýšená pozornost, dotace hodin jazykové přípravy je pro ně zvýšená, studenti mají možnost studovat cizí jazyk své odbornosti, kde se ve výuce pracuje na rozšíření odborné terminologie a propojení jazyka s reáliemi prostřednictvím interaktivní výuky a zařazováním studijních cest do zahraničí.

71% studentů uvedlo, že ovládá 2 cizí jazyky, 20% dotázaných ovládá 3 a více cizích jazyků. 9% respondentů ovládá pouze 1 jazyk a další na fakultě studuje.

Studenti obou oborů považují po ukončení studia na fakultě za nejdůležitější:

1. získat zkušenosti v zahraničí (34%),
2. najít zajímavé zaměstnání (29%) a pokračovat ve studiu (26%),
3. 9% dotázaných plánuje po ukončení studia zahájit vlastní podnikání (9%).

Graf č. 1 Plány studentů po ukončení studia

V průzkumu se projevila větší zájem studentů oboru Hotelnictví po skončení studia začít podnikat, prioritou je také získání zkušeností v zahraničí na rozdíl od studentů oboru Ekonomika cestovního ruchu, kteří projeví větší zájem o získání zajímavého zaměstnání, ve třetím ročníku se touha podnikat snižuje.

Ve srovnání obou pohlaví - studenti i studentky se stejnou mírou chtějí dále vzdělávat, ženy studentky se po skončení studia chtějí dobře zaměstnat, oproti nim s výrazným rozdílem muži studenti chtějí začít podnikat.

34% studentů preferuje jako místo svého budoucího zaměstnání některou ze zemí EU. 22% respondentů uvedlo, že místo zaměstnání závisí od typu a atraktivity nabízeného místa (22%), 20% studentů má zájem pracovat v ČR nebo SR. Pouze 8% respondentů by mělo zájem pracovat jinde v zahraničí. 16% dotázaných ještě neví a nemá představu o místě zaměstnání. 48% studentů uvádí, že zatím nepreferují konkrétní region v ČR nebo SR.

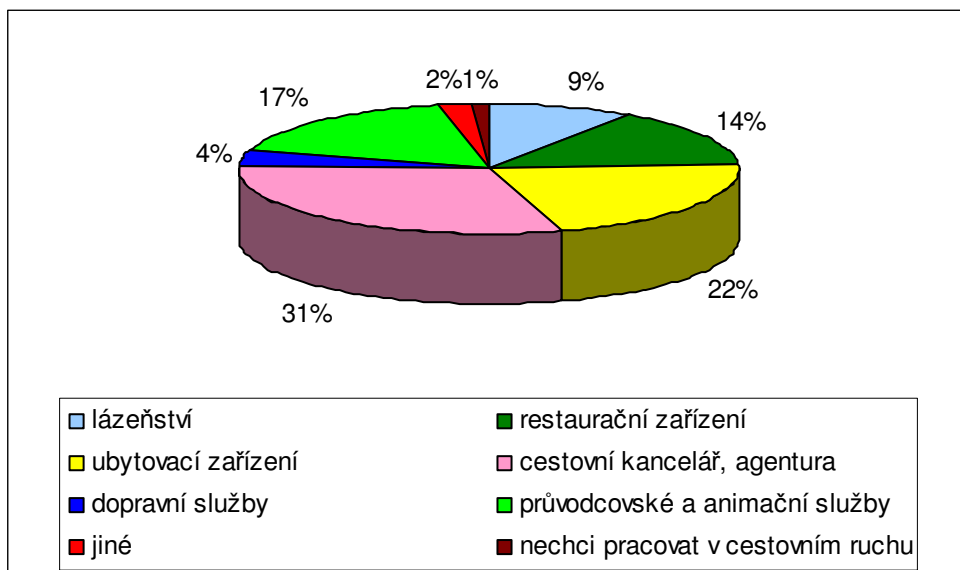
36% respondentů uvedlo region, který by pro svoji práci preferovali. Nejčastěji uváděná místa jsou Praha (29%), Brno(10%) a dále mezi preferované regiony patří Moravskoslezský (7%), Jihomoravský (7%) a Zlínský kraj (7%). 16% ze všech studentů uvádí, že zatím neví, nebo nemá názor na otázku výběru konkrétního regionu v ČR nebo SR.

31% respondentů uvedlo, že provoz cestovní kanceláře nebo cestovní agentury je pro ně nejvíce preferovanou oblastí působení v cestovním ruchu, ve které by nejraději pracovali. Další preferencí v pořadí je:

1. práce v ubytovacím zařízení (22%),
2. provozování průvodcovských a animačních služeb (17%),
3. případně práce v restauračním zařízení (14%).

Pouze 1% studentů uvádí, že nechce pracovat v odvětví cestovního ruchu.

Graf č. 2 Oblasti cestovního ruchu, ve kterých mají studenti zájem pracovat

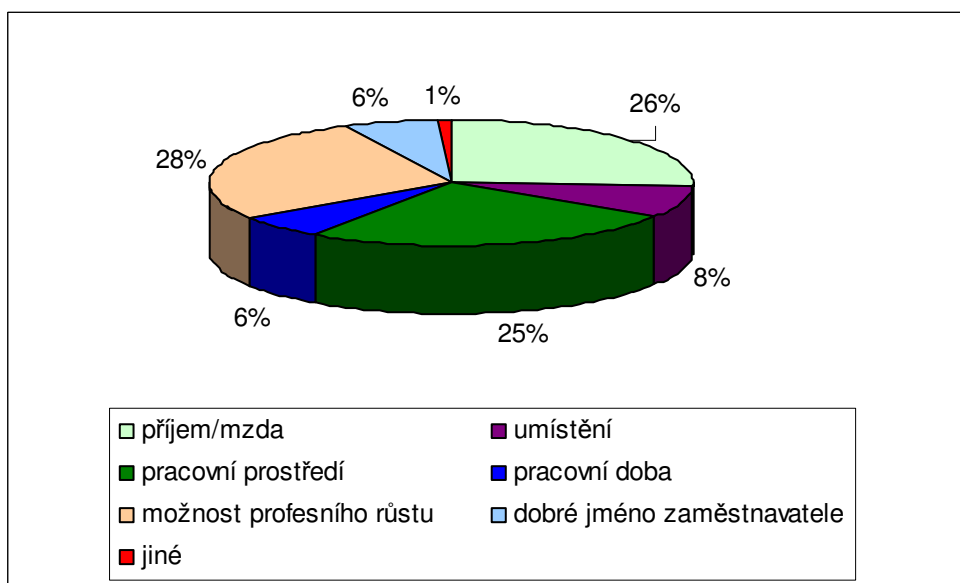
Na dotaz preferované pozice v zaměstnání 52% respondentů uvedlo, že chtějí pracovat na pozici středního managementu. 35% studentů má ambice stát se součástí top managementu. 13% studentů uvedlo, že nemá zájem pracovat v manažerské pozici.

Nejdůležitějšími faktory pro výběr zaměstnání je pro studenty:

1. možnost profesního růstu (28%),
2. příjem nebo mzda (26%),
3. pracovní prostředí (25%).

Za méně důležité považují respondenti umístění (8%), pracovní dobu a také dobré jméno zaměstnavatele (6%).

Graf č. 3 Kritéria studentů pro výběr zaměstnání

Pro studenty je nejčastějším zdrojem informací, prostřednictvím kterého hodljají hledat zaměstnání internet. Jako zdroj ho uvedlo 34% studentů. Dalším zdrojem je rodina, přátelé a známí (20%) jako názoroví vůdci. Přibližně stejnou mírou chtějí studenti hledat své budoucí zaměstnání prostřednictvím dalších médií (16%), pracovních agentur (15%) a úřadu práce (12%).

Studenti předpokládají, že zaměstnavatelé vybírají své zaměstnance především podle znalosti cizích jazyků (23%) a odpovídající praxe (23%). Za důležité také považují profesní znalosti (18%), vystudovanou vysokou školu (15%) a schopnost práce s počítačem (14%). Jazykové dovednosti, zajištění praxe v oboru, získání zahraničních stáží pro studenty a goodwill jsou faktory, na rozvoj kterých se fakulta zaměřuje. Za nejméně důležité faktory pro výběr zaměstnanců zaměstnavatelé považují respondenti první dojem (5%) a studijní výsledky (1%).

Výsledky dotazníkového šetření přinesly důležité informace, které pomohou lépe profilovat studijní obory Ekonomika cestovního ruchu a Hotelnictví na fakultě. V komparaci s výsledky jiných podobných průzkumů zjištěná data nijak nevybočují. Nejvíc jsou podobná výsledkům šetření, které proběhlo na Slovensku na Ekonomické fakultě Univerzity Mateja Bela v roce 2005/2006 v rámci získávání pravidelné zpětné vazby od studentů, absolventů a zaměstnavatelů.

Potvrzuje se, že zájem o studium oborů cestovního ruchu neustále vzrůstá a je podporován rostoucím významem odvětví v povědomí společnosti. Práce v oboru se jeví jako atraktivní i přes známá negativa odvětví, jako je častá práce přesčas, vysoký podíl lidské práce, sezónní a osobní charakter poskytování služeb, nepřilíš vysoké výdělky, provázanost na potenciál cestovního ruchu, těžké legislativní podmínky podnikání apod.

Závěr

Vysokoškolská příprava je neustálým procesem hledání nových metod a forem výuky, soustavného zdokonalování studijních programů³. Konfrontací potřeb praxe v národním a mezinárodním prostoru, trendů ve vzdělávání, uskutečňováním vlastních výzkumů, implementací zjištěného poznání a zkušeností do vzdělávacího procesu se dosáhne žádoucího propojení školského systému s praxí. V tomto procesu musí participovat všichni zainteresovaní – stát, zaměstnavatelé, školy.

Vysoká škola, která připravuje ekonomy a odborníky pro práci v cestovním ruchu by měla spolupracovat se zaměstnavatelskými organizacemi, působícími doma i v zahraničí, při zajišťování odborníků z praxe v procesu výuky, při organizování odborných stáží studentů, řešení studentských projektů, modifikaci studijních programů. Širší prostor by měla nabízet pro využití internetu a elektronického vzdělávání, komunikaci ve více odborných předmětech také v cizích jazycích, měla by rozvíjet samostatnost a tvořivost studenta řešením případových studií a podnikatelských projektů.

Univerzita by také měla rozvíjet partnerství s univerzitami podobného zaměření v zahraničí, které umožní nabídku společných studijních programů, výměnu studentů i učitelů, řešení výzkumných projektů.

³ KUČEROVÁ, J., 2002

LITERATURA

1. GÚČIK, M. *Vplyv vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie na politiku cestovného ruchu*. In: Acta oeconomica № 17. Banská Bystrica: EF UMB, 2004. ISBN 80-8055-989-1.
2. INDROVÁ, J. *Vědecko-výzkumná a pedagogická činnost v cestovním ruchu na Katedře cestovního ruchu VŠE Praha*. In: Acta oeconomica № 19. Banská Bystrica: EF UMB, 2006. ISBN 80-8083-211-0.
3. KIRETA, Š. *Príprava absolventov pre cestovný ruch komparatívna analýza*. In: Acta oeconomica № 17. Banská Bystrica: EF UMB, 2004. ISBN 80-8055-989-1.
4. KUČEROVÁ, J. In: Sborník z vědecké konference *Ekonomická teória a prax – dne s a zajtra*. Banská Bystrica: UMB, 2002. ISBN 80-8055-596-6.
5. VETRÁKOVÁ, M., KUČEROVÁ, J., *Požiadavky zamestnávateľov na vysokoškolských absolventov cestovného ruchu*. In: Príspevek na svetovej konferencii AMFORTH v Praze. Praha: VŠH, 2006.

KONTAKT

¹ING. MIROSLAVA KOSTKOVÁ Ph.D.

Odborný asistent

SU OPF Karviná

Univerzitní nám. 1934/3

73340 Karviná

596398267

kostkova@opf.slu.cz

²ING. MARTA WILCZKOVÁ

Odborný asistent

SU OPF Karviná

Univerzitní nám. 1934/3

73340 Karviná

596398315

wilczkova@opf.slu.cz